

CREANT UN MODEL EDUCATIU AUTÒNOM?

Bernat Joan i Mari

President d'ERC-Balears i Pitiüses

El traspàs de les competències en matèria educativa a la comunitat autònoma de les illes Balears ha estat una reivindicació constant des dels professionals de l'ensenyament, sindicats, associacions professionals, etc. a les nostres illes. Si la memòria no m'enganya, durant la dècada passada ja hi va haver alguna campanya en favor del traspàs de les competències en educació. Aquestes reivindicacions partien (i parteixen) de la consciència clara que és imprescindible perquè realment existeixin ni que siguin uns mínims d'autonomia i que hi hagi un model educatiu propi per a la nostra comunitat suposadament autònoma.

Durant tot aquest temps hi ha hagut diversos sectors contraris al traspàs de competències en matèria educativa, sectors de diversa casta i condició. Si no hi hagués hagut aquests sectors contraris, òbviament faria anys que a les illes Balears i Pitiüses tendríem competències exclusives en matèria educativa.

Per què tarden tant? (Amb una mica de sort i si el calendari es va complint, tendrem traspassos en Educació a principis de l'any 1998). Podem apuntar diverses raons:

- Per un cantó, la manca de convicció autonomista dels governs espanyols. És ben coneguda l'actitud tradicionalment jacobina dels socialistes, que no entenen (o no accepten) la plurinacionalitat de l'Estat. Per aquesta raó, han procurat que l'Estat continués gestionant tantes competències com fos possible.

- Conseqüència d'aquesta actitud, s'ha generat un discurs freqüentment contradictori, dins una certa progressia. Per una banda, s'afirma, seguint aquest discurs, que cal que l'Estat es "descentralitzi", però, per altra banda, es diu que, tenint a les illes un govern de dreta, val més que continuïn (durant l'època socialista) gestionant les competències en Educació des de Madrid.

- Així mateix hem d'apuntar un altre factor important: la ideologització espanyolista d'una part gruixuda de les persones que avui dia treballen com a professors a les illes Balears i Pitiüses.

Són funcionaris, funcionaris de l'Estat espanyol, i tenen una certa formació, generalment molt hispanocèntrica (sobretot les persones que han rebut la seua formació fora dels Països Catalans) i poc adequada a la cultura de la pluralitat.

Per tot això, no hem tingut fins ara competències en matèria educativa a les illes Balears i Pitiüses, però ara, segons sembla, ja estan a punt de caure.

En una segona part, doncs, hem de tenir en compte que se'n pot esperar i, sobretot, que se n'hauria d'esperar, del fet de compartir amb competències d'Educació.

Del traspàs de competències en Educació n'hem d'esperar, com a mínim, un aprofundiment en el procés de normalització de la llengua catalana

---

A. NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

El motor de la reivindicació de competències exclusives per a la comunitat autònoma de les illes Balears en matèria educativa ha estat la normalització lingüística. El lliure intercanvi, sense condicions, de professorat amb la resta del territori MEC ha constituït un llast insalvable per al procés de normalització de la llengua catalana als centres d'ensenyament. Només a centres molt petits no hi ha professors o professores amb plaça fixa sense coneixements de català suficients per ensenyar en la nostra llengua. Aquesta circumstància ha fet que, per manca de personal, d'una manera sistemàtica, hi hagi hagut una presència majoritària de les classes en espanyol per tot arreu (fins i tot a la majoria dels centres que

Primària

cicle inicial

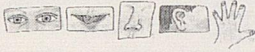

Pictograma de la unitat

2ª VIA - Activitats de reforçament

3ª VIA - Activitats d'ampliació

ELS SENTITS

Relaciona:

1. Observa els animals i agafa't sagrats i agafa la seva alimentació: pagès - nata - porc - sagrats - sagrats - nata - sagrats - nata.

2. Explica l'alimentació d'un animal que coneixes.

3. Explica què passa amb les ratxes de les plantes i dels animals marins.

4. Escriviu el nom de les plantes sagrats. Si el resultat és petit, comença el diccionari cap a l'altre costat.

ratxa - nata

LA BARRICA DEL PASTOR

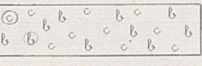
Pinta:

Reboqueja i escriu:

Encerca:

1. Observa el dibuix i pinta els animals de la barrica del pastor amb els colors que vols.

2. Reboqueja i escriu la lletra 'r' i 'c'.

3. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

4. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

ESCRU:

Van vestits amb:

1. Observa el dibuix i pinta els animals de la barrica del pastor amb els colors que vols.

2. Reboqueja i escriu la lletra 'r' i 'c'.

3. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

4. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

cicle mitjà / cicle superior

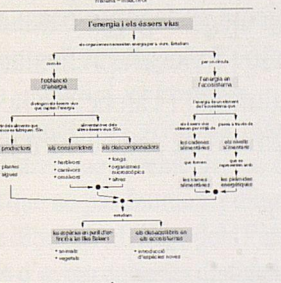
Energia i els éssers vius

Activitats prèvies

1. Observa els animals i agafa't sagrats i agafa la seva alimentació: pagès - nata - porc - sagrats - sagrats - nata - sagrats - nata.
2. Explica l'alimentació d'un animal que coneixes.
3. Explica què passa amb les ratxes de les plantes i dels animals marins.
4. Escriviu el nom de les plantes sagrats. Si el resultat és petit, comença el diccionari cap a l'altre costat.

ratxa - nata

Energia i els éssers vius

1. Observa el dibuix i pinta els animals de la barrica del pastor amb els colors que vols.

2. Reboqueja i escriu la lletra 'r' i 'c'.

3. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

4. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

Extinció d'espècies

El porcí que implica la modificació de l'entorn.

1. Observa el dibuix i pinta els animals de la barrica del pastor amb els colors que vols.

2. Reboqueja i escriu la lletra 'r' i 'c'.

3. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

4. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

ESCRU:

1. Observa el dibuix i pinta els animals de la barrica del pastor amb els colors que vols.

2. Reboqueja i escriu la lletra 'r' i 'c'.

3. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

4. Encerca la paraula 'barra' a la taula de dalt.

Mapa de conceptes i activitats prèvies

Text informatiu

Activitats

Edicions Cort

Presenta

Noves eines
per a una nova
frontera educativa

Tota l'educació primària!

Llibres de text propis per a un nou PROJECTE DE PAÍS.

Llum verda per a un material didàctic propi de les Illes Balears.

 Llibres de text elaborats per una editorial d'aquí, des d'una òptica pluriinsular de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, integrats dins un vertader PROJECTE DE PAÍS.

 Íntegrament en llengua catalana de les Illes Balears, amb les modalitats insulars pròpies.

 Amb els continguts, conceptes, procediments i actituds referits a la realitat lingüística, cultural, territorial, històrica i econòmica de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, projectada en cercles concèntrics a Espanya, la Mediterrània, Europa...

 Amb un ampli ventall de possibilitats: llibres de text, guies didàctiques, quaderns de treball, projecte curricular en disquet... Llengua catalana i llengua castellana a partir d'un tractament integrat de les dues llengües, coneixement del medi natural i social a partir de la nostra realitat pluriinsular, matemàtiques, etc.

 Un nou projecte pedagògic basat en la **individualització** (4 vies d'aprenentatge segons el nivell de cada alumne) i l'atenció a la **diversitat** dels grups d'alumnes de cada centre escolar.

compten amb un Projecte Lingüístic de Centre que afirma que el català és la llengua vehicular del centre i que serà la llengua habitual en l'activitat acadèmica: hi ha centres amb un PLC que preveu un ensenyament totalment catalanitzat i que, en canvi té menys d'un vint per cent de classes en català!).

Del traspàs de competències en Educació n'hem d'esperar, com a mínim, un aprofundiment en el procés de normalització de la llengua catalana.

El Decret Flaquer, que se suposa que haurà de fer-se efectiu abans de començar el pròxim curs, preveu que, com a mínim, la meitat de l'activitat educativa a cada centre d'ensenyament s'haurà de vehicular en llengua catalana. Amb el traspàs de competències es podrà articular un sistema d'inspecció propi que vetlli perquè les lleis i els decrets que tenen a veure amb l'ús de la llengua, efectivament, es compleixin.

En política lingüística a l'ensenyament, a més d'assegurar el coneixement de la llengua catalana i de l'espanyola, hauria de garantir també el coneixement de la que es va perfilant com a interllingua general arreu d'Europa: l'anglès. La manca de planificació en l'ensenyament de l'anglès, a les Illes i a l'Estat espanyol en general, mostra ben clarament quin paper s'espera que els ciutadans d'aquest estat haurem de jugar (si no canviem les coses) en el futur de la Unió Europea.

B. UN ENSENYAMENT AUTOCENTRAT

Cal que hi hagi una coherència entre la llengua vehicular de l'ensenyament i els programes educatius que duguin a terme dins la nostra comunitat autònoma. És incoherent progressar en l'ús del català com a llengua vehicular mentre a nivell de programes es continua impartint un ensenyament hispanocèntric. Avui dia, infants que reben el seu ensenyament a centres que el vehiculen en català, coneixen abans els Reis Catòlics que no pas Jaume I, i dibuixen el mapa d'Espanya molt abans de dibuixar el mapa dels Països Catalans.

S'han d'evitar aquestes disfuncions, perquè són incoherències que d'alguna manera afecten el procés educatiu i la percepció dels nens i les nenes.

És necessari, idò, d'articular uns programes educatius autocen-

trats, d'acord amb la realitat social, natural i històrica de les illes Balears i Pitiüses. Els infants de les nostres illes haurien de rebre alguna assignatura de Geografia de les Illes Balears i dels Països Catalans, alguna matèria d'Història dels Països Catalans i d'Història de les Illes, etc.

Així mateix, s'hauria d'aprofundir en el coneixement d'aspectes fonamentals de la nostra cultura com ara la Literatura Catalana, que hauria de ser una matèria obligatòria a nivell d'ensenyament mitjà, i de la qual s'haurien de donar els rudiments necessaris a nivell d'ensenyament primari.

L'autocentrament en l'ensenyament constitueix un element imprescindible perquè el procés general d'inserció dels infants en el seu medi social tenguí èxit.

C. RECICLATGE DEL PROFESSORAT

El traspàs de competències en matèria educativa ha de garantir un reciclatge adequat de tot el professorat que treballa a les illes Balears i Pitiüses. Aquest reciclatge s'ha d'adaptar a la realitat i ha de tenir un enfocament més funcional: els professors i les professores s'han de reciclar no per tenir un títol a presentar sinó per poder ensenyar efectivament en català.

Els programes dels cursos de reciclatge haurien de tenir un caràcter molt més pràctic, i l'avaluació s'hauria de fer també des d'aquesta perspectiva pràctica. Per exemple, un examen de Llengua, en els cursos de Reciclatge, hauria de consistir en l'avaluació directa de les classes d'una professora o d'un professor concret impartides en llengua catalana.

L'horitzó de tot aquest nou sistema hauria de ser que, des-

prés de dos o tres anys, tot el professorat de les Illes estigui en condicions d'ensenyar en català. Aleshores, cal vetllar perquè, efectivament, el professorat reciclat faci les classes en català.

D. INNOVACIÓ, INVESTIGACIÓ, QUALITAT

Competències en Educació, idò, per a què?

Competències en educació perquè avanci el procés de

normalització de la llengua catalana dins l'àmbit de l'ensenyament a les Illes Balears i Pitiüses. Un model educatiu propi per a les nostres illes s'ha de basar en la catalanització, en la vehiculació de l'activitat acadèmica a través de la llengua que, segons reconeix l'Estatut d'Autonomia, és la pròpia de les Illes Balears.

Competències en educació per arribar a aconseguir un ensenyament autocentrat, en què els i les alumnes coneguin la història pròpia, la geografia del país, etc. Un ensenyament autocentrat implica un ensenyament relacionat amb la realitat que ens envolta, un ensenyament arrelat a la pròpia terra, un ensenyament no alienador ni dessituat.

Competències en educació per arribar a comptar amb un professorat compromès en la construcció d'un model educatiu propi per a les Illes Balears i Pitiüses, sense dependències exteriors i sense complexos de cap tipus, partint de l'autonomia i de la llibertat de pensament i de planificació.

Competències en educació per aconseguir de bastir una dinàmica innovadora, pròpia de les situacions en què hom està construint quelcom nou. En el cas del bastiment d'un model educatiu propi, aquesta dinàmica innovadora serà fonamental perquè pugui tenir l'èxit desitjat.

Competències en educació per fomentar la investigació en educació, per investigar en sociolingüística, en psicolingüística i en altres aspectes que són fonamentals en el context de la nostra dinàmica educativa.

Competències en educació, finalment, per aconseguir un ensenyament que augmenti en qualitat i que pugui satisfer les necessitats educatives de la nostra societat, ultrapassant les dinàmiques viciades que han predominat dins l'àmbit educatiu fins avui entre nosaltres.

No puc acabar aquest article sense apuntar un fet fonamental, emperò: resulta imprescindible rebre les dotacions econòmiques necessàries per tal de poder construir un Model Educatiu propi per a les Illes Balears. No pot ser, com està ocorrent a Eivissa, que la construcció de tres instituts d'ensenyament secundari no sigui costejada directament per l'Estat, sinó que s'espera al traspass de competències perquè l'hagi de costejar la comunitat autònoma.

No hi ha autonomia real, no hi ha de fet competències, sense les dotacions pressupostàries imprescindibles per poder gestionar adequadament l'activitat educativa. □

Butlleta de subscripció a PISSARRA¹

Nom i llinatges: ..... Tel: .....

Adreça: ..... CP: ..... Població: .....

Se subscriu a *PISSARRA* al preu anual de 1.500 ptes. que abona mitjançant:

taló bancari o gir postal a nom de l'STEI

càrrec al compte bancari²

(1) Els afiliats i afiliades a l'STEI reben *PISSARRA* de franc

(2) En aquest cas heu d'emplenar l'ordre bancària

ORDRE DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom de l'entitat: ..... Adreça: .....

Localitat: ..... CP: .....

ENTITAT			OFICINA			DC			COMpte		

Sr. Director:

Sou pregat d'atendre a partir d'aquesta data, i fins nou avís, els rebuts que us presentarà el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) amb càrrec al compte indicat.

....., de ..... de 199...

(signatura)